

ÁLVARO VILA ARAÚJO, voceiro do Grupo Provincial Socialista da Deputación de Ourense, en base ao previsto na Lei de Bases Reguladora do Réxime Local, ao artigo 91 e 97, entre outros, da Regulación de Organización, Funcionamento e Réxime Xurídico das Entidades Locais e o Regulamento desta corporación presenta unha **MOCIÓN PARA A MELLORA DA ATENCIÓN SANITARIA DAS PERSOAS AFECTADAS POLA SILICOSE NA COMARCA DE VALDEORRAS**

EXPOSICIÓN DE MOTIVOS

Hai un ano, o Grupo Provincial Socialista presentou diante deste pleno unha Moción para a Adopción dun plan integral contra a silicose na provincia de Ourense. A iniciativa partía da constatación dun grave problema de saúde pública: a reemerxencia da silicose no Estado, con Galicia como a comunidade máis afectada, e con Ourense e Valdeorras no epicentro. No período 2020-2023, Galicia concentrou o 28,1% dos partes de declaración de enfermidades profesionais por silicose en toda España, con 447 casos notificados. En 2023, o sector da lousa foi responsable de 56 novos casos, o 25% do total estatal, afectando de cheo á comarca de Valdeorras, onde se extrae arredor do 70% da produción española. En 2024, a provincia de Ourense rexistrou 61 novos casos, confirmando o incremento do andazo. A moción formulaba un plan de actuación que abranguía desde a prevención laboral até a atención sanitaria especializada, pasando polo apoio xurídico e a investigación científica.

A iniciativa foi debatida e votada no pleno de abril de 2025 e reflectiu un amplo consenso sobre varios dos seus puntos de acordo, aprobados co voto favorable da maioría de grupos. Con todo, o punto máis concreto e de maior relevancia directa para os centos de afectados na comarca de Valdeorras foi rexeitado. Aquela proposta instaba á Consellería de Sanidade á creación dunha unidade especializada de enfermidades pulmonares ocupacionais no Hospital Comarcal de Valdeorras, coa correspondente dotación de especialistas e a garantía de tratamentos gratuítos, incluída a rehabilitación respiratoria e a asistencia psicolóxica. O Grupo Popular votou en contra deste punto e o presidente da Deputación resolveu co seu voto de calidade o empate producido, frustrando a vontade expresada polo Grupo Socialista, BNG e Democracia Ourense. Ese voto de calidade supuxo deixar sen resposta institucional a demanda máis urxente dos enfermos de silicose en Valdeorras.

Desde entón, a situación non fixo máis que evidenciar a urxencia da demanda que este pleno deixou sen atender. A Asociación de Afectados pola Silicose de Valdeorras (Asilival), que actualmente reúne 227 persoas asociadas, leva máis dun ano realizando concentracións semanais diante do hospital comarcal reclamando a presenza permanente dun especialista en pneumoloxía no centro. En marzo de 2026, preto de 200 persoas percorreron as rúas de O Barco nunha manifestación que mostrou o respaldo social amplo á reivindicación. As mobilizacións continúan todos

Grupo Provincial Socialista

socialistaourense@gmail.com

Rúa do Progreso, 32 2º Andar. 32003 Ourense / Teléfono 988 31 79 80 / CIF G32244345

@PSOEourense

os xoves, ás 11.00 horas, diante do hospital comarcal. O presidente de Asilival, José Rodríguez, denunciou publicamente que o Servizo Galego de Saúde negouse a manter encontros coa asociación, chegando a condicionar calquera reunión á súa exclusión persoal do encontro, o que a directiva do colectivo rexeitou. Ante esta situación, Asilival resolveu trasladar a súa reivindicación ao ámbito institucional.

O Sergas defende o modelo actual de pneumoloxía desprazada desde Ourense, argumentando que no primeiro trimestre de 2026 foron atendidos no hospital comarcal 197 pacientes. Asilival e as organizacións sindicais de saúde cuestionan tanto as cifras como o modelo. A CIG-Saúde Valdeorras solicitou en 2025 á Xerencia e á Dirección Asistencial da Área Sanitaria un estudo observacional de corte transversal sobre a prevalenza da silicose no Distrito Sanitario de Valdeorras, priorizando Carballeda, O Barco, Rubiá e Vilamartín. Esa solicitude, con máis dun ano de antigüidade, non recibiu resposta. Un estudo de 2022 en Rubiá e Vilamartín, situados fóra do epicentro comarcal, Carballeda, xa rexistrara unha prevalenza poboacional do 1,91% nas tarxetas sanitarias, cifra case equivalente á media galega entre traballadores directamente expostos á sílice. Que a poboación xeral deses concellos alcance a taxa de morbilidade dos traballadores de risco noutros territorios revela a magnitude do problema en Valdeorras.

A silicose é unha enfermidade crónica e progresiva, sen cura, cunha latencia media de 12 a 15 anos entre a exposición e o diagnóstico e cunha idade media dos pacientes en Ourense de 74,8 anos. Un modelo de especialista desprazado con carácter periódico non garante o seguimento continuo que esta doenza require. A CIG-Saúde Valdeorras identificou xa en 2025 a posibilidade de reconverter algunha das prazas orzamentadas de especialista en medicina interna non cubertas no hospital comarcal nunha praza de pneumoloxía, sen incremento de dotación de persoal nin de gasto. Esta solución foi trasladada á Xerencia e á Dirección Asistencial sen que, até hoxe, obtivese resposta. A sílice cristalina está clasificada pola Axencia Internacional para a Investigación do Cancro como substancia canceríxena. Valdeorras é a comarca coa maior concentración de casos de silicose do Estado español e paga desde hai décadas un custo sanitario e humano desproporcionado. A Deputación non pode seguir sendo allea a esa realidade.

Por todo o exposto, o Grupo Provincial Socialista presenta as seguintes **PROPOSTAS DE ACORDO**:

PRIMEIRA.- Recoñecer a silicose como un grave problema de saúde pública na provincia de Ourense e, de xeito particular, no Distrito Sanitario de Valdeorras, dado o peso histórico e actual da industria extractiva da lousa na comarca e a desproporcionada incidencia da enfermidade entre a súa poboación traballadora e xeral.

Grupo Provincial Socialista

socialistaourense@gmail.com

Rúa do Progreso, 32 2º Andar. 32003 Ourense / Teléfono 988 31 79 80 / CIF G32244345

@PSOEOurense

SEGUNDA.- Instar á Consellería de Sanidade da Xunta de Galicia a dotar o Hospital Público de Valdeorras dunha praza presupostada de especialista en pneumoloxía con presenza estable e continuada no centro, avaliando como vía prioritaria a reconversión dalgunha das prazas de especialista non cubertas actualmente no hospital comarcal, e a prover o servizo da dotación tecnolóxica diagnóstica necesaria para a atención cotiá das persoas afectadas por silicose e outras enfermidades respiratorias de orixe ocupacional no Distrito Sanitario de Valdeorras.

TERCEIRA.- Instar á Área Sanitaria de Ourense, Verín e Barco de Valdeorras a realizar con urxencia o estudo observacional descritivo de corte transversal sobre a prevalenza da silicose en todos os cupos médicos do Distrito Sanitario de Valdeorras que leva máis dun ano pendente trala solicitude formulada pola CIG-Saúde Valdeorras, e a abrir un proceso formal de diálogo coa Asociación de Afectados pola Silicose de Valdeorras (Asilival) sobre a mellora da atención sanitaria ás persoas afectadas na comarca, sen condicionar ese diálogo á exclusión de ningún representante do colectivo.

En Ourense, a 15 de abril de 2026.

Asinado: **ÁLVARO VILA ARAÚJO**

SR. PRESIDENTE DA DEPUTACIÓN PROVINCIAL DE OURENSE

Grupo Provincial Socialista

socialistaourense@gmail.com

Rúa do Progreso, 32 2º Andar. 32003 Ourense / Teléfono 988 31 79 80 / CIF G32244345

@PSOEOurense